

**Valstybė ir architektūra:
ideologija ir reprezentavimas 1940-1953 m. Vilniuje**

Temos pavadinimas:

Totalitarizmo ženklų identifikavimas

Tyrimo pavadinimas:

Valstybė ir architektūra: ideologija ir reprezentavimas 1940-1953 m. Vilniuje

Tyrimo komanda:

dr. Tomas Grunskis (architektas)

dr. Martynas Mankus (architektas)

dr. Liutauras Nekrošius (architektas)

Tyrimo bendradarbiai:

Evaldas Micius (GIS)

Raigardas Sinkevičius (architektas / GIS žemėlapiavimas)

Iliustracijos ir nuotraukos:

Lietuvos centrinio valstybės archyvo Fotodokumentų skyriaus; tyrimo komandos; kitų naudojamų iliustracijų autoriai ir šaltiniai nurodyti po iliustracijomis

Tyrimą įgyvendina:

www.0-x.eu

Tyrimą finansuoja:

Vilniaus miesto savivaldybė

TURINYS

Įvadas

Totalitarizmas ir jo ženklai architektūroje

Totalitarizmo samprata ir apibrėžimai

Stalino valdymo laikotarpis kaip totalitarizmo politinė sistema

Sovietinės sostinės kūrimas. Vilniaus miesto atstatymo planai ir kontekstas

Bendrieji socialistinio miesto bruožai

1948-1953 m. Vilniaus generalinis planas ir jo sprendiniai

Požiūrių į miestų planavimą kaita

Socrealizmo architektūra

Socrealizmo architektūros bruožai

Socrealizmo architektūros stilistinio vertinimo perspektyvos

Socrealizmo architektūros tipizacija

Socrealizmo architektūros kūrėjai

Socrealizmo laikotarpio objektų vertinimo kaita

Socrealizmo architektūros įpaveldinimas

Priedai

Totalitarizmo ženklų vilniuje geografija. 1948-1953 m. Vilniaus m. generalinio plano sprendinių ir dabartinės situacijos palyginimas

Svarbiausių įvykių chronologija

Svarbesni realizuoti projektai

Svarbesni neišlikę projektai

Svarbesni nerealizuoti projektai

Lietuvos valstybinis akademinis operos ir baleto teatras Basanavičiaus gatvėje, 1947 m., autorius nenustatytas, LCVA fotodokumentų skyrius

Ivadas

Menotyrininkai, istorikai, sociologai jau nuo seno į architektūrą žvelgia ne vien kaip į meninę raišką, bet ir kaip į galios įtvirtinimo priemonę. Užsakovų keliama reikalavimai, turimi materialiniai resursai, meniniai apribojimai ar preferencijos atspindi savo laikmetį ir reprezentuoja vyraujančią ideologiją. Pokario Vilniuje ryšys tarp architektūros ir ideologijos atsispindi ypač ryškiai: planavime buvo atsižvelgiama į socialistinio miesto kūrimo principus, architektūroje – į socialistinio realizmo doktriną. Naujojoje LSSR sostinėje buvo planuojamos ašinės magistralės, kertiniuose taškuose dėstomi naują visuomeninių objektų hierarchiją atspindintys objektai. Architektūra tapo naujos centralizuotos vertybių sistemos erdvinė išraiška¹.

Šio tyrimo chronologinės ribos, 1940-1953 m. atitinka įprastą datavimą, susijusi su totalitaristine J. Stalino valdymo įtaka Lietuvoje. Pirmoji sovietinė okupacija 1940-1941 m. iki Antrojo pasaulinio karo pradžios didelių permainų į urbanistiką ir architektūrą įnešti nespėjo; tęstinė apgalvota miestų atstatymo ir naujų statybų politika pradėta tik po 1944 m., antrosios sovietinės okupacijos metu. 1953 m., J. Stalino mirties data priimta laikyti ribą skiriančią stalinizmo ir destalinizacijos laikotarpius. Tiriamo laikotarpio pabaigos data – sąlyginė, laikoma, kad negausūs pirmosios sovietinės okupacijos rezultatai ir po 1953 m. įgyvendinti projektai laikomi integralia nagrinėjamo laikotarpio architektūros proceso dalimi. Dėl inertiškai besitęsiančių projektavimo ir statybos procesų socialistinio realizmo raiškos pastatai buvo statomi (ar baigiami statyti) iki pat XX 7-jo deš. pradžios; taip pat, buvo tęsiami ankstesniuose generaliniuose planuose numatyti urbanistiniai užstatymo procesai.

1940-1953 m. tai pat yra neabejotinai vienu tragiškiausių Lietuvos gyvavimo laikotarpių. Istoriko A. Anušausko duomenimis, ne mažiau kaip 456 tūkst. žmonių tapo sovietinių okupantų ir vietos kolaborantų vykdyto genocido ir teroro aukomis, patyrė vienokią ar kitokią prievartą. Net 332 tūkst. žmonių buvo įkalinta, išvežta į tremtį ir GULAG-o lagerius, dar 26,5 tūkst. žmonių nužudyta Lietuvoje². „Optimistinė“, „liaudžiai suprantama“ socrealizmo architektūra skleidėsi juodžiausiu represijų ir teroro laikotarpiu.

Vien meninės raiškos požiūriu architektūra nėra ideologiška. Tokia ją paverčia sociopolitinis kontekstas: politinė sistema kaip architektūros užsakovai. Pokario dešimtmetis nutraukė, arba pristabdė, natūralią urbanistikos ir architektūros raidą Lietuvoje. Urbanistikos ir architektūros idėjos buvo primestos iš išorės ir nuleistos iš viršaus, pasinaudojant administracinės valdžios struktūromis. Tyrime siekiama atskleisti Vilniaus planavimo ir architektūros po Antrojo pasaulinio karo priežastis ir motyvus, išnagrinėti ir bendresnes to meto (1940-1953) miestų raidos tendencijas Sovietų Sąjungos bei Rytų Europos kontekste. Vieno miesto, Vilniaus, pokario raidos tyrimas vertintinas ir kaip atvejo studija, lyginant plėtros tendencijas Šaltojo karo pradžios Vilniuje ir kituose miestuose.

¹ Paperny V. 2002. Architecture in the age of Stalin: Culture Two. Cambridge University Press.

² Anušauskas A. 1996. Lietuvių tautos sovietinis naikinimas, Vilnius: Mintis, p. 404.

Vilnius, Lenino aikštė, in: Jurginis J., Mikucianis V. 1956. Vilnius - Tarybu Lietuvos sostinė

TOTALITARIZMAS IR JO ŽENKLAI ARCHITEKTŪROJE

Totalitarizmo samprata ir apibrėžimai

Totalitarizmo samprata susiformavo XX a. pr., ir pirmiausia buvo taikoma itališkajam fašizmui apibūdinti. 1950-aisiais ji imta taikyti nacistinei Vokietijai, Šaltojo karo metu – Sovietų sąjungai. Akademiniam diskurse terminas ypač paplito po klasikinio H. Arendt veikalo „Totalitarizmo ištakos“ (1951). Jame totalitarizmą ji apibrėžė kaip „valdžios formą, kurios esmė yra teroras ar kurios veiksmo principas yra ideologinio mąstymo logiškumas³“. Totalitariniams režimams būdingi siekiai suardyti bendruomenių horizontalius ryšius, sugriauti socialines grupes ir klases, verčiant individus komunikuoti tik per sistemą, ir padaryti juos priklausomus. Totalitarizmas remiasi ne vien prievarta, bet ir ideologija – jis stiprus tiek, kiek jo skelbiama ideologija geba mobilizuoti mases. Jis neatsiejamas nuo masinės informacijos priemonių, taip pat ir meno bei architektūros.

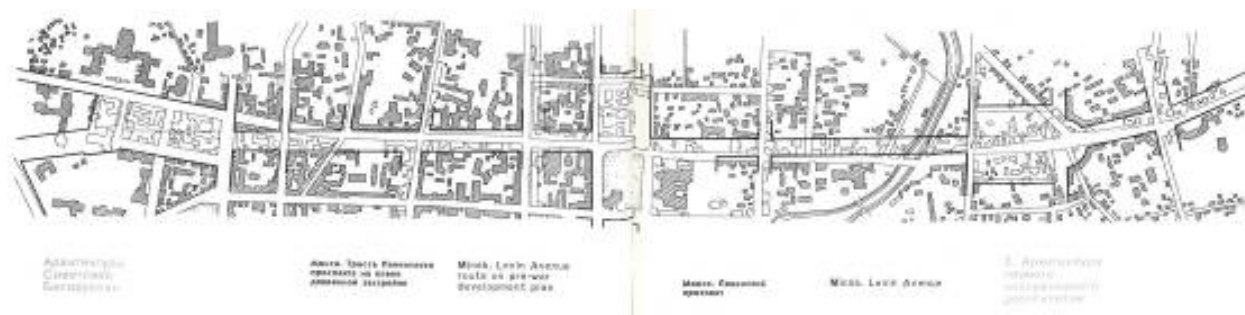
Pažymėtina, kad totalitarizmo teorija tėra tik vienas plataus sovietologinių teorijų spektro segmentas. Komunistinių visuomenių klasifikacijas nagrinėjęs Z. Norkus yra atkreipęs dėmesį, jog totalitarizmo teorija tėra tik viena iš keleto komunizmo makrosociologinės analizės prieigų (vienas iš būdų paaiškinti), išskirdamas tris etinių komunizmo koncepcijų tipus: komunizmas kaip totalitarizmas, komunizmas kaip kelias į modernybę, ir komunizmas kaip neotradicionalizmas⁴.

Stalino valdymo laikotarpis kaip totalitarizmo politinė sistema

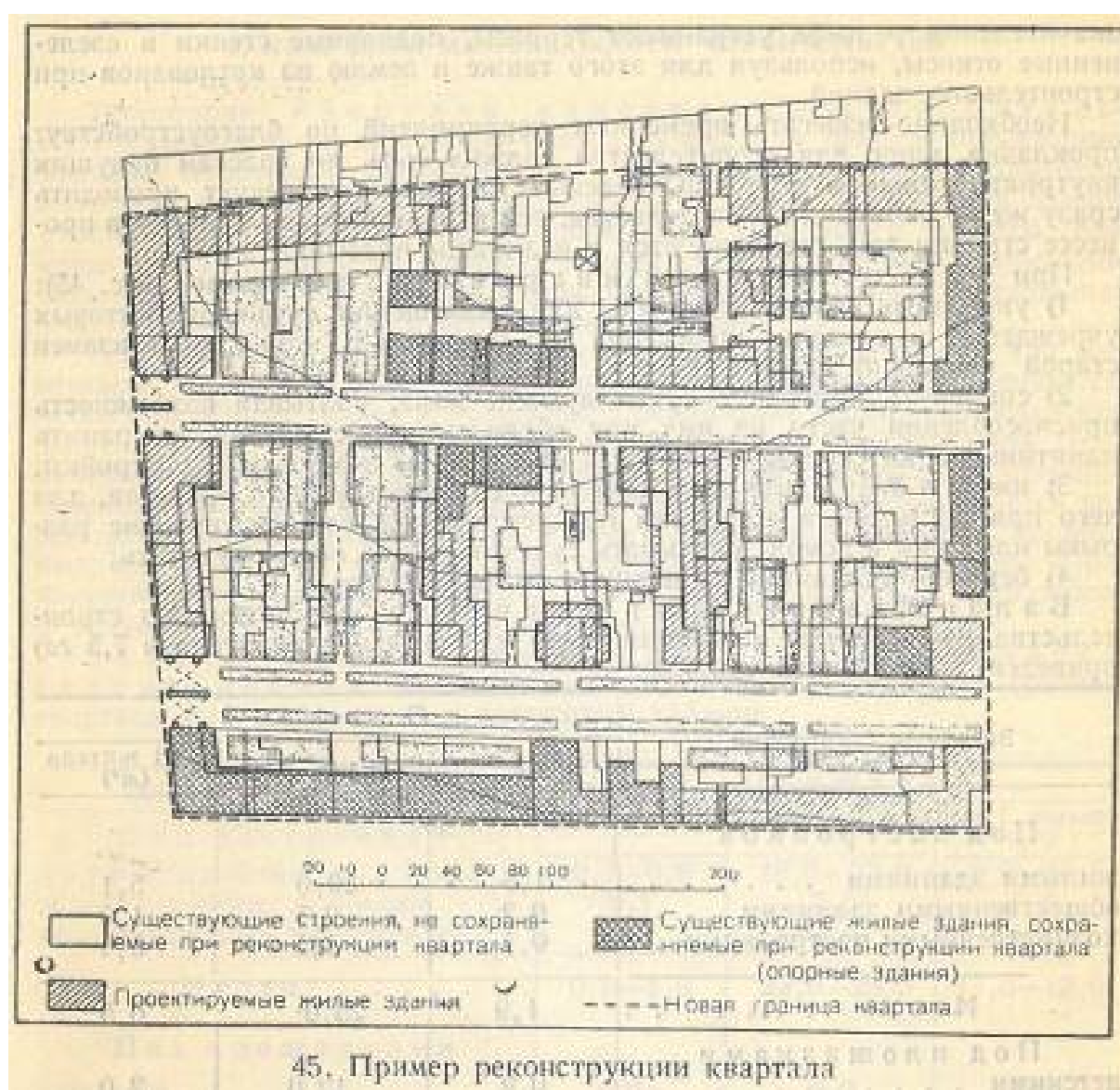
Nors J. Stalino valdymo laikotarpį priimta sieti su totalitarizmu, reikėtų išskirti kelis chronologinius aspektus. H. Arendt totalitarizmo pradžią šioje šalyje sieja ne su 1917 m. Spalio perversmu ar J. Stalino tapimu komunistų partijos lyderiu 1922 m., bet su 1929 m. jo pradėta kolektyvizacija. Laikotarpis po jo valdymo pabaigos įvardinamas kaip pototalitarinis. Svarbiausiu totalitarizmo bruožu laikant masinį terorą, jo pabaigą reiktų sieti su J. Stalino mirtimi 1953 m., asmenybės kultą smerkiančia N. Chruščiovo kalba 1956 m., ir Gulago sistemos panaikinimu 1960 m. Tačiau teigti, kad Rusija po 1953 ar po 1960 m. tapo nebe totalitarine valstybe būtų nevisai tikslu. „Atšilimo“ ir vėlyvojo sovietmečio laikotarpis nebebuvo toks drastiškas, bet esminiai visuomenės totalitarinio valdymo ir formavimo elementai išliko iki pat SSRS žlugimo. Atitinkamai, 1940-1953 m. periodas Lietuvoje atsispindėjo ideologijos raišką architektūroje, nuo jos kūrimo Rusijos pavyzdžiu, iki industrializacijos ir persipynimo su pasaulinėmis architektūros tendencijomis.

³ Arendt H. 2001 (1951). Totalitarizmo ištakos, Vilnius: Tyto alba, p. 455.

⁴ Norkus Z. 2007. Andropovo klausimu. Komunizmas kaip lyginamosios istorinės sociologinės analizės problema (I), in: Sociologija. Mintis ir veiksmas, Vol 19 (2007), p. 7.

Minsk, Nauja Lenino prospekto trasa ant seno užstatymo, in: Архитектура Советской Белоруссии, 1986, М.: Стройиздат

Kvartalo rekonstrukcijos pavyzdys, in: Справочник архитектора Т. 2 Градостроительство, 1946

SOVIETINĖS SOSTINĖS KŪRIMAS. VILNIAUS MIESTO ATSTATYMO PLANAI IR KONTEKSTAS

Bendrieji socialistinio miesto bruožai

Nekyla abejonių, kad tyrime analizuojamos Vilniaus miesto planavimo ir architektūros principai 1940-1953 m. buvo importuoti iš SSRS, ir prievarta pritaikyti bei įdiegti vietoje, kaip ir kitose vadinamosiose sovietinėse respublikose. Šių principų įgyvendinimo priemonės, kiek primenančios tradicinį kolonializmą, pasižymėjo siekiais pradėti nuo švaraus lapo – atvežant importuotas idėjas ir specialistus, priimant naujas normas. Sąlygas tam įgyvendinti sudarė politinė valia ir valstybinės nuosavybės institutas. Reiktų atkreipti dėmesį į skirtingų terminų vartojimą, Socialistinio miesto kaip idėjos nereikėtų painioti su socmiestu (rusiškai, *socgorod*) – 1930-aisiais pagal vieningą planą statomų gyvenamųjų masyvų greta pramonės įmonių pavadinimu. Pastaroji reikšmė suteikiama ne visam miestui, o tam tikram jo rajonui (pvz, Kijeve, Volgograde, Charkove ir kt.). Socialistinio miesto idėjiniame modelyje, susiformavusiame 1930-ųjų Rusijoje, persipynė E. Howardo „miesto-sodo“ ir funkcinio zonavimo, monumentalių urbanistinių kompozicijų bei socialinės lygybės idėjos.

Patys socialistinio miesto kūrėjai 1938 m. vykusiam SSRS architektų sąjungos valdybos III-me plenumo posėdyje suformuluoti jo esminius principus⁵:

- 1) planingas miestų vystymas;
- 2) pernelyg didelio miestų augimo ribojimas;
- 3) teritorijos naujo miesto statybai parinkimas;
- 4) planinis-funkcinis miesto zonavimas;
- 5) viso miesto užstatymo vientisumas;
- 6) ansambliskumas.

Griežto miestų plėtros planavimo ir zonavimo akcentavimas nebuvo naujas dalykas. Šių idėjų įgyvendinimas neatskiriamas ir nuo užsienio architektų, dirbusių SSRS: pavyzdžiui, Hannes Meyer (SSRS dirbo 1931-1939) ir Ernst May (SSRS dirbo 1930-33) vadovaujamų brigadų, ir kitų. Nauja buvo šių sumanymų galimybės: privačios nuosavybės panaikinimas leido įgyvendinti plačių užmojų miestų pertvarkymo planus.

Tarp svarbiausių stalinistinio laikotarpio miestų planavimo dokumentų išskirtini 1933 m. nutarimas „Dėl SSRS miestų ir kitų apgyvendinimo punktų planavimo ir socialistinio rekonstravimo projektų sudarymo ir tvirtinimo“, ir 1935 m. nutarimas „Dėl Maskvos miesto generalinio plano tvirtinimo“. Pastarajame atsispindėjo pagrindiniai socialistinio miesto formavimo principai: bendras sostinės teritorijos augimas išnaudojant labiausiai tinkamus rajonus; miesto magistralių ir aikščių sutvarkymas ir išvystymas; krantinių įrengimas, ir jų pavertimas plačiomis magistralėmis; statybų sutelkimas prie pagrindinių magistralių, krantinių ir aikščių; miesto sveikatinimas ribojant užstatymo tankumą, apželdinant teritorijas, bei iškeliant iš gyvenamųjų rajonų kenksmingas pramonės įmones. Apkritai, 1936 m. parengtas Maskvos rekonstrukcijos planas vėliau buvo daug kartų cituojamas kaip sektinas gerasis pavyzdys (taip pat ir Lietuvoje⁶).

⁵ Планировка и строительство городов СССР: материалы III пленума правления Союза советских архитекторов СССР 7-11 июля 1938 года, р. 6-7

⁶ Kumpis J. 1950. Socialistinė miestų statyba ir architektūra Tarybu Lietuvoje

TSR Sąjungos Ministrų Taryboje Dėl priemonių Vilniaus miestui atstatyti

Siekiant paspartinti Lietuvos TSR sostinės atstatymą ir tolesnį išvystymą, TSR Sąjungos Ministrų Taryba priėmė platų nutarimą dėl priemonių Vilniaus miestui atstatyti. Nutarimas numato:

atstatyti ir atiduoti eksploatacijon 1948 metais Vilniaus mieste 3.000 kvadratinų metrų ir atlikti kapitalinį remontą 15.000 kvadratinų metrų gyvenamojo ploto;

atstatyti „Žoržo“ viešbutį, kurio atstatomieji darbai turi būti pradėti 1948 metais;

paleisti darban 1948 metais pirmąją eilę naujojo miesto vandentiekio 6.000 kub. metrų per parą pajėgumo ir tolesnę statybą miesto vandentiekio 12 000 kub. metrų per parą pajėgumo;

atstatyti mieste 1948–49 metais metalinį tiltą per Neries upę;

pastatyti 1949–50 metais naują miesto pirtį 200 vietų ir garažą 100 automašinų;

pastatyti troleibusų linijas, paruošiant techninę dokumentaciją 1948 metais ir pradėdant statybą 1949 metais;

atlikti 1948 metais didelės apimties darbus gatvių ir aikščių grūdiniui patobulinti;

pastatyti 1948–1950 metais mokyklų pastatus 2.600 vietų, tame skaičiuje 1948 m. 600 vietų;

atstatyti 1948–1950 metais Vilniaus Valstybinio Universiteto medicinos ir miškų fakultetų mokomuosius korpusus ir studentų bendrabučius, o taip pat pastatyti mokslo darbuotojų namus;

pastatyti ir atiduoti eksploatacijon 1948 metais tuberkuliozės ligoninę ir kūdikių namus, o 1949–1950 metais — vaikų ligoninę, gimdymo namus ir vaikų lopšėlius;

pastatyti mieste 1948–1950 metais du kino teatrus 1.200 vietų, atiduodant eksploatacijon vieną 600 vietų kino teatrą 1948 metais;

pastatyti ir išplėsti stadioną Vilniuje įvykdant darbus 1948–50 metais už 2 milijonus rublių;

atlikti 1948 metais paruošiamuosius darbus centriniam kultūros ir poilsio parkui įrengti;

organizuoti konkursą sudaryti projektams Vilniaus mieste Pergalės paminklui, Vyriausybės Rūmams ir operos teatrui pastatyti;

baigti atstatyti centrinę elekt-

rinę 1948 metais, pakeičiant jos pajėgumą iki 8,6 tūkstančio kilovatų;

pradėti statybą naujos šiluminės elektrinės, įvykdant 1948 metais naujosios elektrinės kapitalinius darbus 3,5 milijono rublių sumai;

pradėti statyti mieste 1948 metais stambų konditerijos fabriką ir įvykdyti 1949 metais paruošiamuosius darbus naujo šaldytuvo statybai;

pastatyti Vilniuje stambius sąjunginės reikšmės elektrotechnikos dirbinių ir dažymo įrengimų fabrikus, šiam tikslui šių metų liepos mėn. nustatyti vietas ir laiką šių fabriku statybai;

paleisti veikti 1948 metais centrinių telegrafą ir tarp miestinę telefono stotį, o iki 1949 metų Gegužės Pirmosios — automatinės telefono stoties pirmąją eilę 4000 numerių;

atstatyti ir rekonstruoti geležinkelio stotį Vilniuje, pradėdant darbus 1949 metais;

išskirti 1948 metų navigacijai Neries upės keleiviniam transportui — 3 garlaivius, o taip pat įrengimus papildomiesiems darbams įvykdyti Neries upėje Vilniaus apylinkėse.

„Dėl priemonių Vilniaus miestui atstatyti“, Tiesa, 1948-04-01

1948-1953 m. Vilniaus generalinis planas ir jo sprendiniai

1948 m. SSRS MT nutarimu buvo numatyti esminiai artimiausi miesto atstatymo darbai; šį nutarimą (priimtas 1948 kovo mėn., tikslios datos ir nutarimo numerio nustatyti nepavyko), „Dėl priemonių Vilniaus miestui atstatyti“, verta pacituoti visą (kalba netaisyta; šaltinis: Tiesa, 1948-04-01):

Siekiant paspartinti Lietuvos TSR sostinės atstatymą ir tolesnį išvystymą. TSR Sąjungos Ministrų Taryba priėmė platų nutarimą dėl priemonių Vilniaus miestui atstatyti. Nutarimas numato:

- *atstatyti ir atiduoti eksploatacijon 1948 metais Vilniaus mieste 3000 kvadratinių metrų ir atlikti kapitalinį remontą 15.000 kvadratinių metrų gyvenamojo ploto;*
- *atstatyti „Žoržo“ viešbutį, kurio atstatomieji darbai turi būti pradėti 1948 metais;*
- *paleisti darban 1948 metais pirmąją eilę naujojo miesto vandentiekio 6000 kubinių metrų per parą pajėgumo ir tolesnę statyba miesto vandentiekio 12.000 kubinių metrų per parą pajėgumo;*
- *atstatyti mieste 1948—49 metais metalinį tiltą per Neries upę;*
- *pastatyti 1949-50 metais naują miesto pirtį 200 vietų ir garažą 100 automašinų;*
- *pastatyti troleibusų linijas, paruošiant techninę dokumentaciją 1948 metais ir pradedant statybą 1949 metais;*
- *atlikti 1948 metais didelės apimties darbus gatvių ir aikščių grindiniui patobulinti;*
- *pastatyti 1948—1950 mokyklų pastatus 2600 vietų, tame skaičiuje 1948 metais 600 vietų;*
- *atstatyti 1948—1950 metais Vilniaus Valstybinio Universiteto medicinos ir miškų fakultetų mokomuosius korpusus ir studentų bendrabučius, o taip pat pastatyti mokslo darbuotojų namus;*
- *pastatyti ir atiduoti eksploatacijon 1948 metais tuberkuliozės ligoninę ir kūdikių namus, o 1949—1950 metais vaikų ligoninę, gimdymo namus ir vaikų lopšelius;*
- *pastatyti mieste 1948—1950 metais du kino teatrus 1200 vietų, atiduodant eksploatacijon vieną 600 vietų kino teatrą 1948 metais;*
- *pastatyti ir išplėsti stadioną Vilniuje, įvykdant darbus j 1948—50 metais už du milijonus rublių;*
- *atlikti 1948 metais paruošiamuosius darbus centriniam j kultūros ir poilsio parkui įrengti;*
- *organizuoti konkursą sudaryti projektams Vilniaus j mieste Pergalės paminklui, Vyriausybės Rūmams ir operos teatrui pastatyti;*
- *baigti atstatyti centrinę elektrinę 1948 metais, pakeliant jos pajėgumą iki 8,6 tūkstančio kilovatų; pradėti statybą naujos šiluminės elektrinės, įvykdant 1948 metais naujosios elektrinės kapitalinius darbus 3,5 milijono rublių sumai;*
- *pradėti statyti mieste 1948 metais stambų konditerijos fabriką ir įvykdyti 1949 metais paruošiamuosius darbus naujo šaldytuvo statybai;*
- *pastatyti Vilniuje stambius sąjunginės reikšmės elektrotechnikos dirbinių ir dažymo įrengimų fabrikus, šiam j tikslui šių metų liepos mėnesį nustatyti vietas ir laiką šių fabričių statybai;*
- *paleisti veikti 1948 metais centrinį telegrafą ir tarp miestinę telefono stotį, o iki 1949 metų Gegužės Pirmosios automatinės telefono stoties pirmąją eilę 4000 numerių;*
- *atstatyti ir rekonstruoti geležinkelio stotį Vilniuje, pradedant darbus 1949 metais;*
- *išskirti 1948 metų navigacijai Neries upės keleiviniam transportui 3 garlaivius, o taip pat įrengimus papildomiesiems darbams įvykdyti Neries upėje Vilniaus apylinkėse.*

Vilniaus miesto generalinis planas. Vilniaus miesto išplanavimo ir užstatymo projektas M1-5000, 1948 m., VRVA f1011 ap5 b48

Tikslu forsuoti Vilniaus miesto atstatymo darbus, TSRS Ministrų Taryba priimtajame nutarime numatė:

- organizuoti Vilniaus statybos trestą statybiniams darbams įvykdyti, o taip pat atlikti organizuotą verbavimą 3000 darbininkų darbams Vilniaus statybinėse organizacijose;

- papildomai išskirti didelį kiekį medžiagų 1948 metams: juodo valcuoto metalo, vamzdžių, lynų, kabelių ir laidų, stiklo, asfalto, sanitarinių - techninių įrengimų, dažų ir kt.;

- papildomai išskirti žymų kiekį statybinių mechanizmų betono maišyklių, skiedinių maišyklių, kranų, dažų pultų, elektros vibratorių, elektrinių grąžtų ir kt.; elektros įrengimų jėgainių transformatorių, srovės ir įtampos transformatorių, tepalinių išjungtuvų ir kt.; medžio apdirbimo įrengimų – gaterių, fuginių, reismusinių ir frazerinių staklių, apvalių ir juostinių piūklų, o taip pat automašinų, autopriekabų ir autobusų.

Greta didelės apimties statybinių - atstatomųjų darbų, numatytų visose ūkio srityse Vilniaus mieste pagal 1948 metų planą liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti, Sąjunginės vyriausybės nustatytųjų darbų planas ir priemonės užtikrina visokeriopą respublikos senosios sostinės atstatymo ir tolesnio išvystymo tempų paspartinimą, butų ir komunalinio ūkio bei kultūrinės miesto statybos paspartinimą, didžiulį pramonės ir darbininkų klasės augimą Tarybų Lietuvos sostinėje.

Nutarime iškelti tikslai buvo tamptariai susiję su 1948 m. generalinio plano sprendiniais. Didžioji dauguma darbų buvo įgyvendinti, - aišku, buvo keliama pasiekiami tikslai. Įdomu pažymėti, kad nutarime minimi konkursai Pergalės paminklui, Vyriausybės Rūmams ir operos teatrui pastatyti, - neatnešė lauktų rezultatų. Pergalės paminklas ir Vyriausybės rūmai realizuoti nebuvo, o Operos teatras buvo įgyvendintas kitoje vietoje (1948 m. buvo svarstoma apie Pylimo g.) ir kita forma (modernizmas vietoje socrealizmo).

Generaliniame plane buvo numatytos trys pramoninės teritorijos: 1) nauja Vilkpėdėje, 2) esamos prekių stoties vietoje prie Panerių g., 3) Naujoje Vilnioje. Aukštingumas: 35% 3-4a. užstatymas, 45% 2a. užstatymas, 20% 1a. užstatymas. Pylimo g. numatyta platinti iki 30 m. Operos ir baleto teatras buvo planuojamas Pylimo gatvėje. Senamiestis buvo vadinamas "pernelyg tankiai užstatytu, nevėdinamu, prastai apšviestu, stokojančiu atvirų erdvių ir želdinių".

1947 m. patvirtintoje architektūrinėje-planinėje užduotyje⁸ detalizuotas centrinės dalies ir Antakalnio užstatymas.

Centrinėje dalyje nuo geležinkelio stoties iki Neries upės numatyta:

a) suformuoti naują aikštę prie geležinkelio stoties;

b) Pylimo g. traktuojama kaip viena pagrindinių miesto magistralių, ir platinama iki 25-30 m (nerealizuota);

c) planuota nauja magistralė dab. Savanorių pr. – Kalinausko – Palangos – Liejyklos – L. Stuokos-Gucevičiaus g. iki būsimo tilto per Nerį (nerealizuota).

Antakalnyje numatyta platinti pagrindinę Antakalnio gatvę, planuoti gyvenamieji namai ir visuomeniniai objektai.

⁷ VRVA f1011 ap5 b51 p26

⁸ VRVA f1011 ap5 b38

Požiūrių į miestų planavimą kaita

XX a. viduryje Vakarų Europoje ir Šiaurės Amerikoje planuojant miestus imta tolti nuo Camillo Sitte peizažinio miesto idėjos, vis daugiau akcentuojant platesnį mokslinį planavimo pagrindimą (pvz Doxiadis). Viena šio pokyčio interpretacijų: žengiama nuo miesto planavimo kaip meninio uždavinio link miesto kaip mokslinio-ekonominio modelio. Analogiški procesai vyksta ir Rytų Europoje bei SSRS – po N. Chruščiovų reformų ir masinės gamybos sistemos suformavimo, architektūra iš meno lauko perkeliama į statybų ekonomikos lauką. Miestų planavime imta taikyti mokslinį modeliavimą (K. Šešelgis).

Šiuo aspektu tiek 1940, tiek 1948 m. Vilniaus genplanas priklausytų vienai urbanistinei tradicijai, o 1967 m. generalinis planas – jau visai kitai mokslinei tradicijai. 1960-ais vyksta planavimo paradigmos kaita: 1) miesto plėtra imta sieti su naujų teritorijų įsisavinimu; 2) nuo meninio principo pereinama prie mokslo studijomis paremto planavimo modelio (K. Šešelgis, J. Vanagas). Apie miestų plėtrą K. Šešelgis rašė taip: „Planuodami mūsų miestuose gyvenamąją statybą, sutinkame istoriškai susiformavusius miestus, *kuriuos rekonstruoti gana sunku*. Todėl gyvenamajai statybai skiriamos *laisvos arba silpnai užstatytos teritorijos*“ (Šešelgis 1960: 7). Tuomet buvo pristatytas mikrorajono modelis, laisvas užstatymas, mišrus aukštingumas.

Politinio švietimo namai (dab. Medicinos biblioteka), 1960 m., arch. Vera Furman

SOCREALIZMO ARCHITEKTŪRA

Socrealizmo architektūros bruožai

Pagal nusistovėjusią klasifikaciją, pokario dešimtmečio architektūra Lietuvoje siejama su socrealizmo kryptimi⁹. Iš esmės šis laikotarpis vertinamas negatyviai, interpretuojamas kaip atvežtinis (importuotas) fenomenas, ir laikomas *nutraukusiu natūralią šalies architektūros vystymosi raidą*. Modernizmo tendencijos po 1950-jų, nors ir turėjo savitą nuo sovietinės sistemos priklausomą raidos logiką, visgi buvo tarptautinių architektūros krypčių dalimi¹⁰.

Socrealizmas - teoriniu aspektu sunkiai apibrėžiama (ir priklausomai nuo politinės situacijos neretai kintanti) koncepcija, turėjusi integruoti geriausius architektūros bruožus; praktiniu aspektu – neoklasicizmas (Rusijoje įkvėptas Egipto, Asirijos, senovės Romos). Paradoksas, kad istorija apsuko ratą: sovietinė valdžia po 1930-jų sugrąžino XIX-XXa. sandūrai būdingą raišką, siejamą su santvarka, kurią siektą sunaikinti: buržuazinės dvarų kultūros „rūmus“ ir „pilis“. Gebėjimas panaudoti tai, kas jau buvo panaudota anksčiau, akcentuojant savo laikų ir šalies meninės kultūros vertę, susiejant ją su bendru Vakarų paveldu, pripažįstamas vertybe. Kartotė pripažįstama vertybe tada, kai įgyja simbolinę prasmę.

⁹ Drėmaitė, M., Petrulis V., Tutlytė J. 2012. Architektūra sovietinėje Lietuvoje. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla.

¹⁰ Drėmaitė, M. 2017. Baltic Modernism: Architecture and Housing in Soviet Lithuania. Berlin: DOM publishers.

Mokslo darbuotojų namas Vilnius, 1952 m. liepos mėn. Š. Faino nuotrauka LCVA

Socrealizmo architektūros stilistinio vertinimo perspektyvos

Vertinant bendrą kontekstą, socrealizmas - vienas iš XX a. būdingų sugrįžimų prie istorizmo, menine raiška, pavyzdžiui, susišaukiantis su tarpukario *stripped classicism*. Tačiau socrealistinis neoklasicizmas išsiskiria kaip prievartinė, iš viršaus nuleista doktrina. Net Hitlerio Vokietijoje neoklasicizmas buvo palaikomas valstybiniais užsakymais, tačiau privačiame sektoriuje architektams buvo leista projektuoti kaip tinkamiems. SSRS su valstybine žemės nuosavybe alternatyvos vieninteliu teisingam stiliui nebuvo.

Stilistiniu aspektu, galimos kelios pokario Vilniaus architektūros vertinimo perspektyvos. Viena vertus, tuo metu Lietuvos sostinėje dirbo nemažai vyriausiojo architekto kolegų iš tuometinio Leningrado, kuriame buvo istoriškai įsitvirtinusi istoristinės raiškos tradicija. Šiame mieste ypač ryškiai atsispindi architektūros bendros raiškos tęstinumas, ir vieningos stilistikos paieškos. Todėl, asociatyviai vertinant, Vilniuje galima rasti Leningrado architektūros bruožų: bulvaras (Vokiečių g.), krantinė (Goštauto g.). Tai, kas Vilniuje vertintina kaip naujadaras, - Leningrado atveju būtų tiesiog tradicijos tęsa.

Kitas įdomi socrealizmo architektūros vertinimo perspektyva būtų tai, kiek joje atsispindi baroko ir kitų vietos architektūros stilių inspiracijos. Yra žinoma, kad baroko architektūrą mėginta interpretuoti Mokslininkų name ar „Pergalės“ kino teatro pastate. Kitas iliustratyvus pavyzdys – geležinkelio stoties rekonstrukcijos projektas. Ją projektavo ne vietos, ir net ne Vilniuje gyvenę architektai, o Leningrado projektavimo instituto specialistas P. Ašastinas. Tačiau jo projekte pastebimi tam tikri reagavimo į kontekstą aspektai: sudvigubintos kolonos, kelių pakopų karnizai ir kt. Įdomu tai, kad derinimo Vilniuje metu vietos architektai jį kritikavo kaip pernelyg manieringą, ir „primenantį bažnyčių kompoziciją¹¹“.

¹¹ LTSR AS pranešimas II-me Resp. Architektų sąjungos suvažiavime, 14–16.X.1955, ATD-48

Pastato architektūros puošybos detalių pavyzdžiai, 1950, nuotr. autorius nenustatytas, LCVA

Socealizmo architektūros tipizacija

Pokariu susiformavo architektūros tipizacijos tradicija kaip ekonomiškai projektavimo ir statybos valdymo būdas. Ji buvo skatinama vyriausybiniais nutarimais, bei palaikoma vietinių statybos ir architektūros komisijų. Kadangi aptariamam laikotarpiu statybų iniciatoriais neretai būdavo ir pačios (sąjunginio pavaldumo) organizacijos, - pasitaikydavo, kad jos pačios surasdavo ir pateikdavo (tos pačios organizacijos kitur užsakytus ir realizuotus) projektus statybai. Tipiniai projektai buvo taikomi gana plačiai, tačiau dabar sudėtinga pasakyti, kiek tiksliai šiais projektais buvo vadovaujamasi. Vyrauja praktika juos modifikuoti: nuo atskirų patalpų funkcijų modifikavimo iki vidaus erdvių perplanavimo, fasado detalių ar stogo proporcijų pakeitimo. Todėl tiksliau būtų kalbėti apie projektų „pritaikymą“, nei apie pažodinį „pririšimą“. Pabrėžtina ir to meto architektų pozicija: kiek pakeistas projektas neretai jau būdavo laikomas individualiu kūrinių („Pergalės“ kino teatro atvejis; taip pat gyvenami namai Neries krantinėje, besiremiantys Leningrado projektu).

Lietuvos TSR valstybinio dailės instituto architektūros katedros vedėjas, profesorius, Lietuvos TSR nusipelnęs statybininkas V. Mikučianis, 1976, nuotr. A. Barysas, LCVA

Levas Kazarinskis architektas, švenčiantis savo 65-metį, 1978, nuotr. A. Barysas

Socialistinio realizmo architektūros kūrėjai

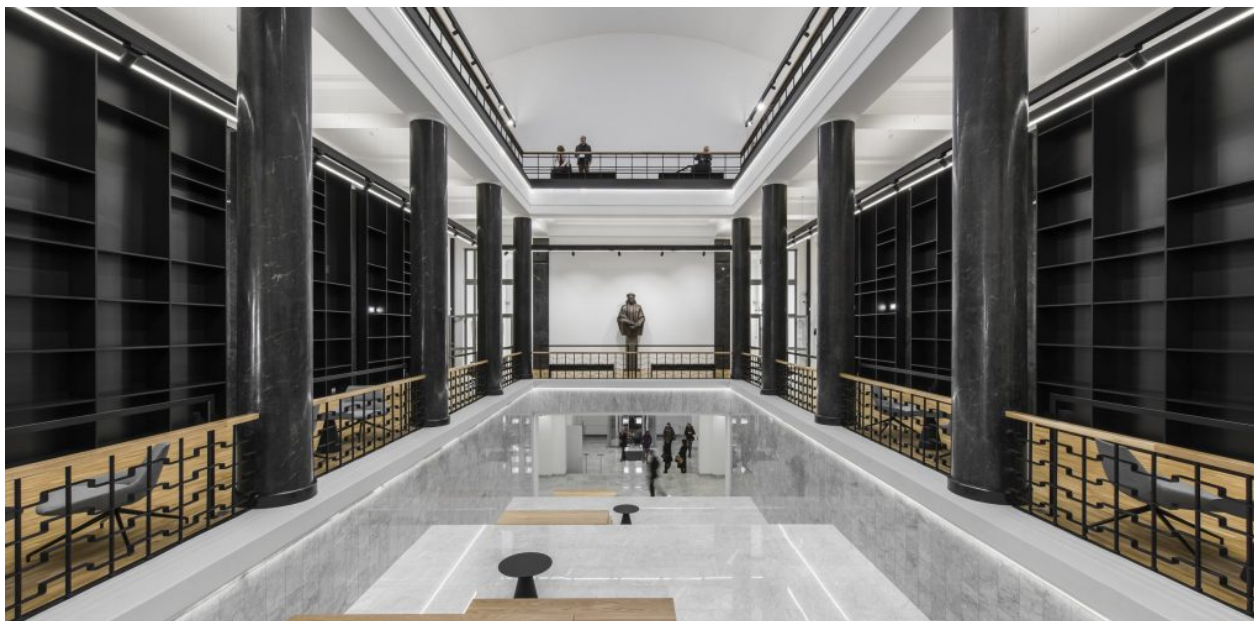
Architektūros ideologijos įtakos keliai: 1) iš Rusijos atsiųsti architektai, dirbę vietos organizacijose; 2) kai kurios sovietinės institucijos Baltijos šalyse įsteigė savo filialus; 3) kai kurie stambūs projektai buvo projektuojami tiesiai stambiuose Maskvos, Leningrado ir kt. institutuose (Vilniaus ir Kauno geležinkelio stotys; Vilniaus oro uostas; Geležinkeliečių kultūros klubas ir kt.)

„Atvykėliai“ vs „vietiniai“: tarpukario architektūros ir architektų smerkimas bei reikalavimai persiorientuoti; represuoti architektai (Adomas Brakas, Steponas Dušauskas-Duž, Steponas Stulginskis, Jonas Virakas).

Pastebima, kad kai kurių „atvykėlių“ individualios kūrybinės trajektorijos po 1955 m. susiklostė pakankamai sėkmingai – kai kurie pristaikė prie modernizmo, vykdė sėkmingą profesinę veiklą Baltarusijoje (V. Anikinas), Tadžikistane (V. Vesiolovskis) ir kitur.

Svarbias funkcijas atliko naujai sukurtos institucijos: Architektūros taryba prie architektūros reikalų valdybos prie LSSR MT pirmininko (archtarybos pirmininkas Kumpis, sekretorius V. Golovinskis, nariai – V. Vesiolovskis, Zelbovičius (Zelbavičius?), A. Tauras, V. Mikučianis), Architektūros reikalų valdyba prie LSSR Ministrų tarybos (viršininkas Jonas Kumpis, pavaduotojas Vsevolodas Vesiolovskis (1951); Kiti nariai: Vytautas (V. Bytautas?), A. Tauras, Zelbovičius, Umbrasas); Respublikinės architektūrinės dirbtuvės (RAM) (Maršak (?), Afanasjev, B. Palukaitytė-Kasperavičienė); Vilniaus m. architektūros skyrius (V. Mikučianis, Grigorjevas).

Sovietmečiu svarbų vaidmenį atliko ir LSSR Architektų sąjunga, pnz, šios struktūros rėmuose organizuojamos Architektūros tarybos (LLMA). Įdomu tai, kad nagrinėjamu laikotarpiu nevyko jos respublikiniai suvažiavimai, kur būtų galima paviesti ir padiskutuoti apie rūpimus klausimus. I-sis buvo 1945 m. (duomenų aptikti nepavyko), o II-sis tik po dešimtmečio, 1955 m. (vėliau buvo organizuojami tvarkingai, kas ± 3 metų). Ir būtent II-me suvažiavime, jau pasikeitus politiniam klimatui, ypatingai kritiškai (taip pat ir socrealizmo laikotarpiu atžvilgiu) pasisakė A. Nasvytis (prieš „maskvietišką architektūrą“ Vilniuje), N. Bučiūtė, S. Abramauskas (prieš kultūros paveldo rajonuose naikinimą). Apie suvažiavime vyravusią įtampą galima spręsti iš protokolų su dalyvių pasisakymais, nors jie viešumoje skelbiami ir nebuvo. Tačiau apie tuometinę kultūros priežiūros sistemą liudija J. Maniušio ir M. Kenevičiaus pranešimas A. Sniečkui apie „LSSR AS II-jo suvažiavimo delegatų priešiniamsi Lietuvos istorinio architektūros palikimo naikinimui ir politinės kontrolės stiprinimą“.

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, foto L.Garbačiauskas

SOCREALIZMO OBJEKTŲ VERTINIMO KAITA

Ideologizuotos socrealizmo architektūros vertinimas kito kartu su politinėmis permainomis. Po N. Chruščiovo inicijuotos industrializacijos politikos, neoklasicistinė socrealizmo architektūra buvo pasmerkta kaip „nesaikinga“ ir neekonomiška. Buvo smerkiama ne tik bendra architektūros raiška, bet ir konkretūs pastatai (Maskvoje, Leningrade, Baku ir kt.) ir jų kūrėjai¹². Lietuvoje tai sutapo ir su specialistų kartų kaita – 1950-jų viduryje subrendo ir sustiprėjo pokariu mokslus pabaigę architektai (A. ir V. Nasvyčiai, V. Čekanauskas ir kt.), atsinešę kitus meninius orientyrus.

Politinis ir profesinis kontekstas lėmė, kad po 1950-jų vidurio į socrealizmo architektūrą imta žiūrėti itin kritiškai, arba ji buvo tiesiog ignoruojama. Sovietmečiu pasirodžiusiose architektūros istorijos publikacijose (E. Budreikos ir J. Minkevičiaus apžvalginėse knygos, atitinkamai 1961 ir 1987 m.) beveik nepristatoma socialistinio realizmo architektūra, nedaug jos pavyzdžių aptiksime ir tuomet madinguose reprezentaciniuose fotoalbumuose. Tai greičiausiai sąlygota požiūrio į šio laikotarpio kūrybą kaip į primestą iš šalies, ir įgyvendintą daugiausia nevietinių architektų.

Nekontekstuali architektūra ir miesto planavimo sprendimai profesiniuose skluoksniuose viešai kritikuoti II-me LAS suvažiavime 1955 m. (pasisakė A. Nasvytis, N. Bučiūtė, S. Abramauskas¹³). Pavyzdžiui, vienu ryškiausių Vilniaus senamiesčio pokyčių, Vokiečių g. išplatinimu, imta abejoti jau įgyvendinimo metu, ir stabdyti numatyti tolimesni rekonstrukcijos darbai¹⁴. Pokario metais mokslus baigusiai architektų-modernistų kartai socrealizmo architektūra visų pirma asocijavosi su prievarta primestais raiškos būdais, jie nekart išsakė kraštutinai neigiamą nuomonę (A. Mačiulis, V. Dičius, A. Gučas). Vėlesniais miesto transformacijos laikais, ne kartą rekonstravus ir atnaujinus socrealizmo laikotarpio objektus, jie labiau susiliejo su aplinka, įaugo į pakitusį miesto audinį, ne vienas pakeitė savo funkciją, ir bendras jų vertinimas tapo neutralesnis. Pastaruoju metu šio laikotarpio objektais domimasi, jie įtraukiami į lankomų pastatų sąrašus („Open House Vilnius“ yra organizavęs susidomėjimo sulaukusias ekskursijas LRT pastate, Nacionalinėje bibliotekoje, LR užsienio reikalų ministerijoje ir kt.). Verta paminėti ir vykusias rekonstrukcijas, iš dalies keičiančias viešąją nuomonę apie sovietinio laikotarpio pastatus kaip apleistus, nejaukius ir „negražiai senstančius“. „Pergalės“ kinoteatro (dab. „Pramogų bankas“), LR URM pastato, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos pavyzdžiai rodo objektų pritaikymo pakitusioms funkcijoms geruosius pavyzdžius, jų išorės ir vidaus atnaujinimas pozityviai keičia jų įvaizdį.

¹² Об устранении излишеств в проектировании и строительстве, Pravda, 1955-11-10

¹³ LLMA f.87 ap.1 b.442 LTSR architektų II suvažiavimo, įvykusio 1955 m. spalio 14-16 d. medžiaga

¹⁴ Pimpytė V. 2010. Vokiečių gatvės kaita kaip Vilniaus senamiesčio paveldosaugos ir paveldotvarkos atspindys, in Kultūros paminklai 2010 Nr. 15, p. 146-156

LSSR Ministrų Tarybos rūmai (dab. LR URM) Vilnius, 1956, LCVA

Socrealizmo objektų įpaveldinimas

Lietuvoje susiklostęs komplikotas istorijos ir, atitinkamai, paveldo vaizdinys visuomenėje. Todėl sovietinio laikotarpio architektūros palikimas neretai interpretuojamas kaip sovietinės sprespaudos režimo liudininkas ir pasekmė. Represyvaus režimo materialusis paveldas gali būti suvokiamas kaip traumuojantis, susijęs su skaudžiais išgyvenimais ar kaip neigiamų atsiminimų saugykla. Tam apibrėžti egzistuoja negatyviojo arba konfliktinio paveldo¹⁵ sampratos. Tačiau kiek ir koks sovietinis paveldas gali būti susijęs su sprespaudos reprezentacijomis ir disonuojantis, ir ar toks paveldas negatyvus bei konfliktiškas?

Architektūros objektų vertę oficialiai atspindi Lietuvos Nekilnojamų kultūros paveldo vertybių (NKPV) registras. Šiuo metu (2021-01) į jį įtraukta virš 10 Vilniuje esančių su socialistinio realizmo laikotarpiu architektūroje siejamų objektų. Tikslų jų skaičių nurodyti sunku, nes 1) daliai jų nenustatytos vertingosios savybės; 2) kai kuriems objektams panaikinta teisinė apsauga; 3) kai kurių to laikotarpio objektų vertingųjų savybių pobūdis – memorialinis, kas neleistų jų vertinti kaip automatiškai svarbių architektūriniu ir urbanistiniu aspektais. Tarp šiuo metu į NKPV registrą įtrauktų Vilniaus socrealizmo laikotarpiui priskiriamų objektų yra šie:

1. Žaliasis tiltas su skulptūromis (kodas 8048); 2014 m. apsauga panaikinta.
2. Vilniaus oro uosto pastatas (kodas 15877); 1954 m., arch. Dmitrijus Burdinas ir Genadijus Jelkinas.
3. Mokslininkų namas (kodas 15895); 1951 m., architektai Džovani Rippa-Andžoleto, Vsevolodas Veselovskis, Anatolijus Kolosovas, Viktoras Anikinas.
4. Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka (kodas 15959); 1953 - 1963 m.; arch. Viktoras Anikinas.
5. Administracinis pastatas (kodas 16541); 1956 m., arch. Levas Kazarinskis.
6. Kino teatras "Pergalė" (kodas 25928); 1949 - 1951 m.; arch. Džiovanis Rippa Andžioleto.
7. Nacionalinė M. K. Čiurlionio menų mokykla (kodas 27978); 1960 m.; arch. Levas Kazarinskis.
8. Kino teatras "Draugystė" (kodas 30773); XX a. 6-as deš.
9. Lietuvos nacionalinio radijo pastatas (kodas 35186); 1957 m.
10. Vilniaus buv. kino teatro „Tėvynė“ pastatas (kodas 36717); 1954 m.
11. Vilniaus geležinkelio stoties pastatų komplekso stoties pastatas (kodas 45190); rekonstruotas 1950 m.; arch. P. Ašastinas.
12. Pastatų kompleksas Vytenio g. 44, 46 (kodas 43223); XX a. 6-as deš.
13. Namų kompleksas A. Goštauto g. 4, 5, Vasario 16-osios g. 2 (kodas 44729), 1956 m., arch. Viktoras Anikinas.

¹⁵ Taip pat vartojami terminai: *neigiamas, disonuojantis, konfliktuojantis, ginčytinas, sunkus, žeidžiantis paveldas* ir pan.

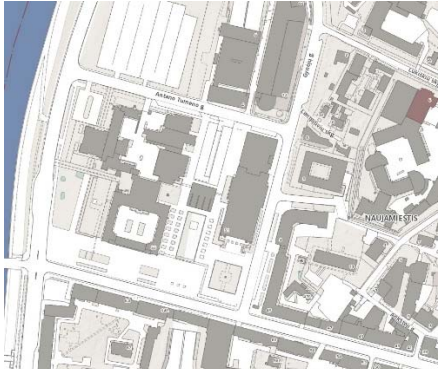
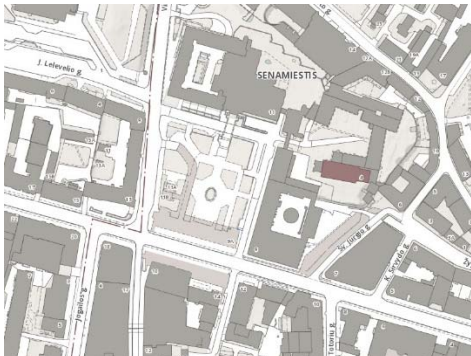

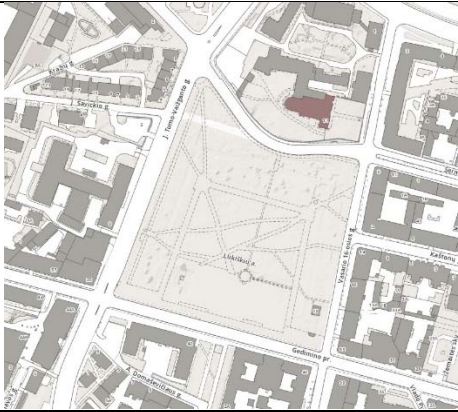
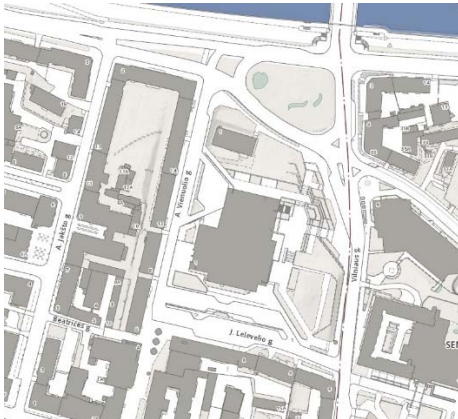
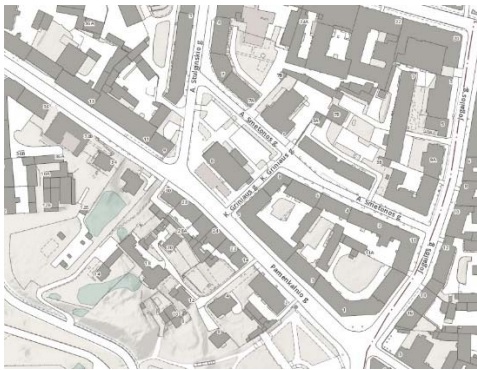
Vilniaus kolegijos pastatas J. Jasinskio g., 2020 m. nuotr.

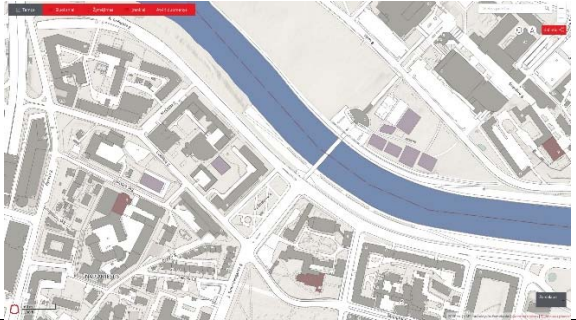
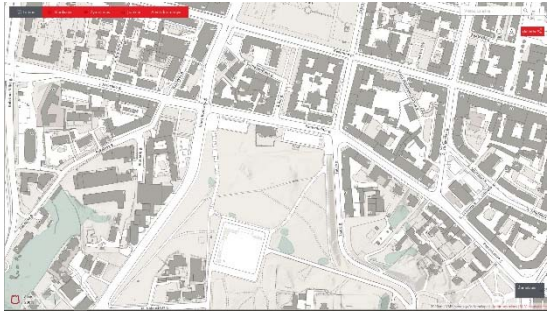
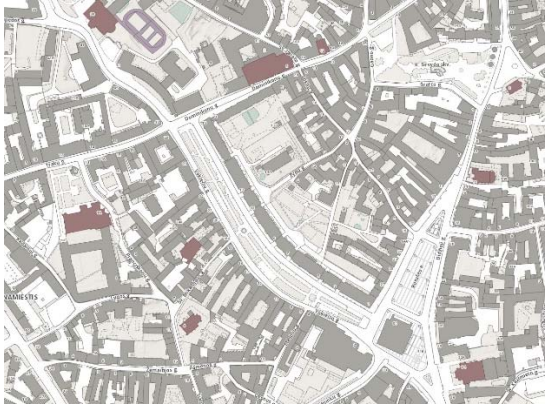
Kyla klausimas, kas laukia kitų aptariamo laikotarpio objektų: ar jie, sulaukę 50 metų cenzo, bus įpaveldinti, ar, nesusitaikant su jų totalitarine praeitimi, sunaikinti? Remiantis tyrimų kitose Europos šalyse patirtimi, tarptautinių organizacijų (ICOMOS) tyrimais, specifiniais tarpvalstybiniais projektais (XX a. totalitarinių režimų architektūros pietryčių Europos šalyse tyrimo tinklas ATRIUM), reikšmingų stalinistinio laikotarpio kompleksų (K. Markso alėja Berlyne, Nepriklausomybės prospektas Minske) įpaveldinimo dokumentais, galima teigti, kad susiformavo ir tokių objektų atnaujinimo, pritaikymo, ir rekontekstualizavimo geroji praktika. Totalitarinių režimų sukurtos architektūros saugojimas nereiškia šių režimų politikos garbinimo, o rodo norą suprasti ir įvertinti pačius pastatus. Jų saugojimas skatina nepamiršti praeities, vedančios prie praeities klaidų kartojimo.

TOTALITARIZMO ŽENKLŲ VILNIUJE GEOGRAFIJA

1948-1953 m. Vilniaus m. generalinio plano sprendinių ir dabartinės situacijos palyginimas

Pavadinimas	1948-1953 m. Vilniaus generalinis planas	Dabartinė situacija
Aukštė prie Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos		
Aikštė ties Kalvarijų ir Žalgirio g. sankryža		
Kudirkos a.		
Lukiškių a.		

		
Aikštė / skveras tarp Mindaugo ir Pylimo g.		
Aikštė prie VAOBT		
Aikštė ties Pamėnkalnio ir A. Stulginskio g. sankryža / „Pergalės“ kinoteatro prieigos		
Stoties aikštė		

		
Krantinės (dab. A. Goštauto g.) užstatymas		
Gedimino prospektas		
Tauro kalno gretimybės		
Vokiečių g, ir Rotušės prieigos		

SVARBIAUSIŲ ĮVYKIŲ CHRONOLOGIJA

Sutartiniai žymėjimai:

Istoriniai įvykiai

Vilniaus miesto planavimo objektai, konkursai

Svarbiausi Vilniaus miesto pastatai ir viešosios erdvės objektai

1932 – Tarybų Rūmų Maskvoje konkursas; jame nugalėjęs (pakoreguotas) Boriso Iofano projektas žymėjo posūkį sovietinėje architektūroje monumentalaus neoklasicizmo link

1935 – parengtas Maskvos generalinis planas, tapęs bendru socialistinio miesto kūrimo pavyzdžiu

1936 – Vilniuje suformuojamas profesionalus miesto valdybos Urbanistikos biuras, vadovaujamas Varšuvos architekto Romualdo Gutto (1888–1974).

1936-1939 – parengtas didžiojo Vilniaus planas (plan Wielkiego Wilna), inž. Jerzy Kobzawowski

1939.10.29 – Lietuvos Respublika atgauna Vilniaus kraštą

1940 – paskirtas vyriausias Vilniaus architektas Vytautas Landsbergis-Žemkalnis sudaro Vilniaus generalinį planą

1940.06.14 – SSRS ultimatumas Lietuvos Respublikai

1940.08.03 – Lietuva su sostine Vilniumi oficialiai įjungiamą į SSRS

1941.06 – į miestą įžengia Vokietijos kariuomenė

1944.07.13 – Vilnių užima generolo I. Černiachovskio vadovaujama SSRS kariuomenė

1945 – miesto vyriausiuoju architektu paskirtas Vladislavas Mikučianis pradeda rengti Vilniaus generalinį planą (MT patvirtintas 1953 m.)

1945 – I-sis Lietuvos architektų suvažiavimas Kaune

1946 – uždaras konkursas Vilniaus miesto centro suplanavimo projektui sudaryti, skelbėjas - Architektūros reikalų komitetas ir Architektūros reikalų valdyba prie Lietuvos TSR MT 1945 m. (konkursas paskelbtas 1945). Dalyvavo: SSRS Architektūros akademijos nariai-korespondentai I. Sobolev, A. Gegello, Vilniaus vyriausias architektas V. Mikučianis, architektai-dailininkai A. Velikanov, N. Šelomov, A. Berutčev, J. Rubančik, architektai V. Zubovas ir K. Šešelgis.

1946 – patvirtintas 4-asis SSRS penkmečio planas (1946-1950)

1946 – Rusų dramos teatras, rekonstrukcija

1947 – Pergalės paminklo Vilniuje konkursas, I ir II vieta paskirtos nebuvo, konkursą rekomenduota skelbti iš naujo; 1948 m. įvyko II-sis turas, uždaras konkursas; I premija paskelbta nebuvo, II vieta laimėjo Veselovskis, Kazarinskis, Kolosovas (šaltinis: Kumpio knyga, metai – Šešėlio straipsnis). Apie konkursą rašyta anksčiau (LLMA f.87 ap.1 b.2 1945): straipsnyje „Slaptas konkursas“ Stepas Žukas mini, kad Tarybų Lietuvos 5-ųjų sukakties metų proga LTSR Liaudies Komisarų Taryba įpareigojo Architektūros Reikalų Valdybą prie LTSR LKT „išdirbti konkurso sąlygas ir paskelbti viešą konkursą pagaminti projektą paminklui-postamentui“; projektų pateikimo terminas buvo 1945-10-01; buvo piktnamasi, kad apie konkursą nebuvo skelbta spaudoje, ir į žiūrį nepakviesti skulptoriai (šaltinis nenurodytas, turbūt 1945-1946 „Tiesa“).

1947 – SSRS Architektūros komitetas prie SSRS vyriausybės įtraukė Vilnių į reikšmingiausių 20 SSRS miestų sąrašą

1948.03.20 - SSRS Ministrų Tarybos nutarimas "Dėl priemonių Vilniaus miestui atstatyti"

1948 –Vilniaus generalinis planas patvirtintas Vykdomojo? 1948-08-12 aptarimas.

1948.10.14 – SSRS Ministrų Tarybos nutarimas "Dėl priemonių kultūros paminklų apsaugai gerinti"

1949 – centrinės Vilniaus m dalies suplanavimo projektas, Respublikinės architektūros-projektavimo dirbtuvės prie Architektūros reikalų komiteto prie LSSR Ministrų tarybos, aut. V. Mikučianis (parengtas 1945-1946 m. uždaro konkurso pagrindu). Jame nurodyti pagrindiniai ansambliai ir ypatingos architektūrinės vertės objektai: 1) Centrinė vyriausybės aikštė su „Pergalės“ parku ir „Pergalės“ paminklu; 2) LSSR Mokslių akademijos kompleksas; 3) Neries krantinė nuo Vilnelės žiočių iki Žvėryno tilto; 4) Revoliucijos muziejus (planuotas Gedimino kalno papėdėje rekonstruotame pastate); 5) Operos ir baleto teatras (dabartinio vietoje); 6) Respublikinė biblioteka (VRVA f1011 ap5 b63). Vienas planavimo tikslų – užtikrinti „sklandesnį kolonų judėjimą paradu metu“. Lukiškių aikštės gilumoje planuojami Vyriausybės rūmai, prieš juos – Stalino paminklas. Taip pat, „perspektyvoje galimas ir pageidaujamas minimos bažnyčios (Šv. Jokūbo) nugriovimas“.

1949 (gali būti ir 1948 pab.) – Operos ir baleto teatro konkursas; objekto vieta buvo numatyta prie Pylimo g.; konkurse dalyvavo Vilniaus, Kauno, Maskvos ir Leningrado, architektai; pirmoji premija paskirta nebuvo, antra vieta skirta arch. J. Perui ir A. Lukošaičiui, konsult. J. Kumpiui; paskatinamoji – Maskvos „Teatrprojekt“ architektams. „Jury komisija pasiūlė sudaryti projektininkų brigadą, įtraukiant į ją antrą premiją gavusius architektus ir konsultuotis su „Teatrprojekt“ architektais ir inžinieriais“

1949 - „Spartako“, vėliau - Laisvanoriškosios sporto draugijos „Žalgiris“ Centrinis stadionas, arch. Anikinas, stadionas nugriautas

1949 – Žalioasis tiltas, arch. Viktoras Anikinas

1949-1951 - Kino teatras "Pergalė" (kodas 25928), arch. Rippa, Jašinai

1950 – konkursas Vyriausybės rūmams statyti

Konkurse dalyvauti buvo pakviestos 5 architektų grupės (LCVA fR-545 ap1 b83): 1) A. Velikanov, I. Rožin (Stalino premijos laureatas), N. Šelomov grupė iš Maskvos (pristatė 2 projektus – su bokštine dalimi ir be); 2) V. Anikino, V. Mikučiano, A. Grigorjevo, V. Vesiolovskio, K. Šešėlio, I. Brancovskio grupė iš Vilniaus (dalyvaujant L. Anikinai, konsultantas prof. A. Nikolskis (V. Mikučiano ir A. Grigorjevo mentorius iš Leningrado)); 3) prof. J. Levinsono grupė iš Leningrado; 4) prof. A. Barutčevo grupė iš Leningrado; 5) prof. I. Sobolevo grupė iš Maskvos. Šešta grupė dalyvavo savarankiškai: V. Afanasjevas, L. Popovas, A. Kolosovas, L. Kazarinskis. Pirmoji premija paskirta nebuvo, o vertinimo komisijos protokoluose rašoma, kad tolimesnio darbo pagrindu turėtų būti paskutinis, Respublikinių architektūros dirbtuvių autorių projektas. (1951 buvo organizuotas kitas konkurso etapas? Darbas realizuotas nebuvo)

1950 – Valstybinis operos ir baleto teatras, rekonstrukcija (dab. Rusų dramos teatras); arch. Čaikovskis

1950 - Mokslininkų namas (kodas 15895), arch. Rippa, Kolosovas, Anikinas (ir Mikučianis?)

1950 – Gyv. namas Gedimino / Vilniaus g, arch. Vorobjovas

1950 – Karių kapinės Antakalnyje; arch. Anikina, Kolosovas

1950 – Vilniaus geležinkelio stoties rekonstrukcija; architektas Piotr Ašastin (1913 - 1993).

1951-1955 –5-asis SSRS penkmečio planas

1951 – Pabaltijo architektų konferencija miestų atstatymo klausimais Taline

1951 - Valstybinis dramos teatras, rekonstrukcija, 1951, arch. Vorobjovas (vėliau pastatas rekonstruotas Nasvyčių)

1951-1956 - Administracinis pastatas, buv. LSKP Vilniaus komiteto (kodas 16541), arch. Levas Kazarinskis

1951-1952 – S. Neries mokyklos pastatas, arch. Levas Kazarinskis

1952 – Pabaltijo architektų konferencija miestų atstatymo klausimais Vilniuje

1953 – po netikėtos Josifo Stalino mirties ir kovos dėl valdžios etapo, pirmuoju SSKP CK sekretoriumi tampa Nikita Chruščiovas, pasmerkęs Stalino „asmenybės kultą“, ir inicijavęs eilę ekonominių reformų ir kultūrinės situacijos kaitą

1952-1953 – Lukiškių a. pastatytas paminklas Leninui, sutvarkyta danga

1952-1953 – Pabaltijo geležinkelio valdybos ir geležinkelininkų 115 butų namas Stalino 60, arch. Afanasjevas; pritaikyta pakoreguota tipinė Leningrado sekcija

1952 - J. I. Kraševskio 5, vidurinė mokykla Žvėryne

1952-1954 - Vilniaus buv. kino teatro „Tėvynė“ pastatas (kodas 36717); arch. Sojuzkinoprojekt

1952-1955 – bendrabučiai Čiurlionio g., arch. Ruzgys

1953.03.12 – LSSR MT patvirtina Vilniaus m. generalinį planą (nutarimo Nr. 192). Tais pačiais metais Architektūros reikalų skyrius prie Vilniaus m. darbo žmonių deputatų tarybos Vykdomojo komiteto parengia Vilniaus m. užstatymo taisykles (VRVA f1011 ap5 b75). Taisyklėse nustatomos: daugiaaukštės (virš 3a.), 2-3 a., vienaaukštės statybos zonos; magistralės (Gedimino ir Savanorių pr., Vilniaus, Pamėnkalnio Ukmergės, Mickevičiaus g. ir kt); pagrindinės aikštės (Lenino / Lukiškių, Černiachovskio / Kudirkos, Teatro / prie VAOBT, Bibliotekos, Gedimino, Kutuzovo / S. Daukanto, Stoties, aikštė ties Mindaugo-Ševčenkos g. sankirta, aikštė ties Pylimo-Naugarduko g. sankirta, prietilčių aikštės); esamų magistralių platinimas (Vilniaus g. iki 35m, Vokiečių g. iki 40m ir kt).

1953 - 1963 - Lietuvos Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (kodas 15959) Gedimino pr. 51; arch. V. Anikinas

1953 – uždaras plaukimo baseinas, arch. Kolosovas

1953 – A. Puškino sodo išplanavimas, arch. Grigorjevas

1953 – Vokiečių (buv. Muziejaus) g. šiaurinės pusės užstatymas, arch. Viktoras Anikinas ir kt.

1954 - 1955 – gyvenamieji namai A. Goštauto g. 3/4/5

1954 - Rodūnios kelias 2, Vilniaus oro uosto pastatas (kodas 15877)

1954-1958 – Geležinkeliečių kultūros rūmai; tipinis projektas, pritaikymas – „Chargiprotrans“, arch. D. Varakinas

1955.10.14-16 – II-sis Lietuvos architektų suvažiavimas Vilniuje; suvažiavime netrūko aštrių pasisakymų, tarp jų, ir kritikavusių naująją, Maskva sekančią, architektūrą (V. Nasvytis); suvažiavime išryškėjo takoskyra tarp architektų „atvykelių“ ir pokariu mokslus baigusios ir sustiprėjusios vietos specialistų kartos

1955.11.04 – SSKP CK nutarimas „Dėl nesaikingumų architektūroje ir statyboje pašalinimo“; SSRS architektūra pasuko industrinės masinės statybos link, iš esmės panaikinant socrealistinio klasicizmo raišką

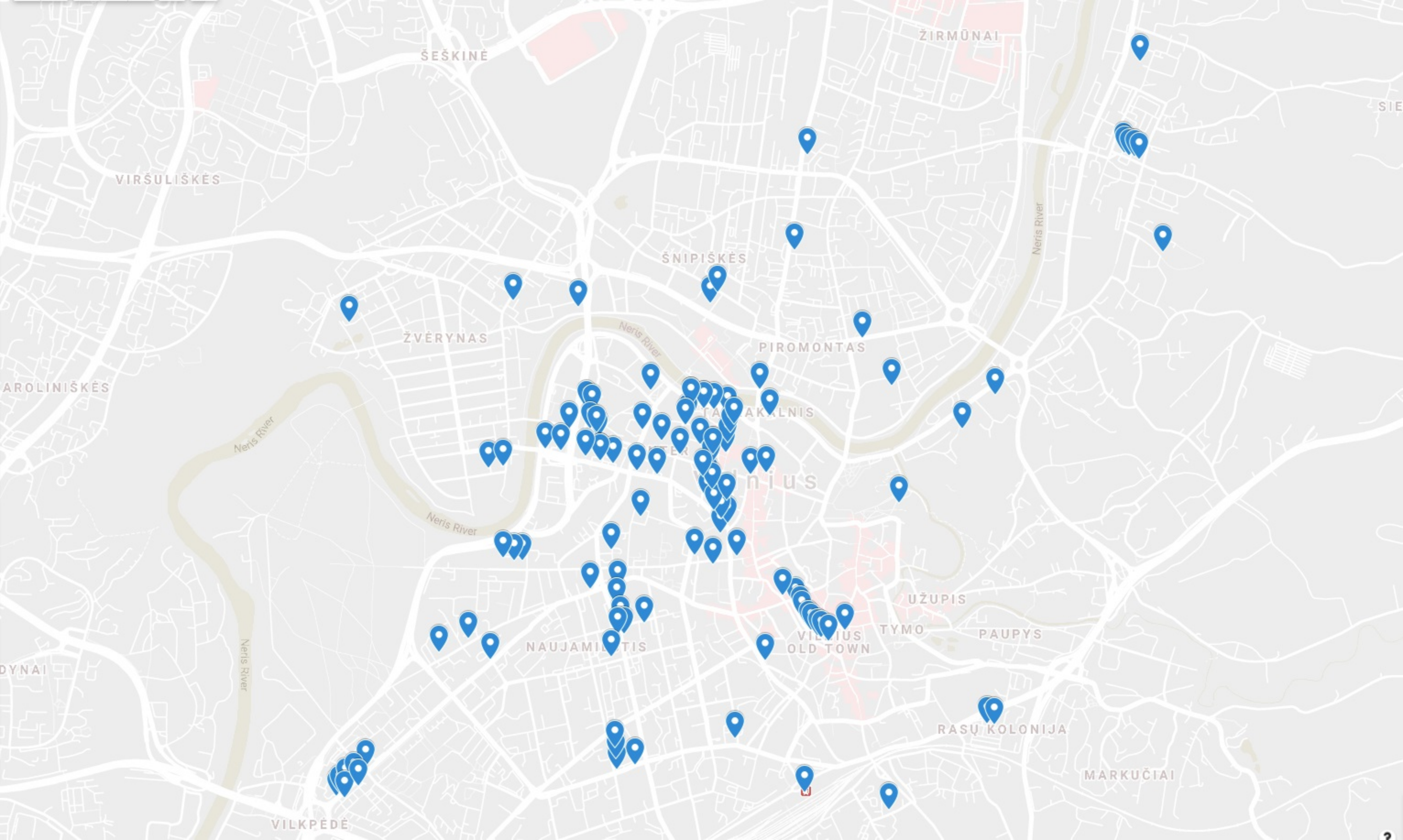
1956? - Kino teatras "Draugystė" (kodas 30773); XX a. 6-as deš.

1959 – patvirtintas Vilniaus senamiesčio rekonstrukcijos projektas, arch. K. Šešelgis, S. Lasavickas, J. Šeibokas (parengtas 1956-1958)

1960 - Nacionalinė Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokykla (kodas 27978), arch. Levas Kazarinskis

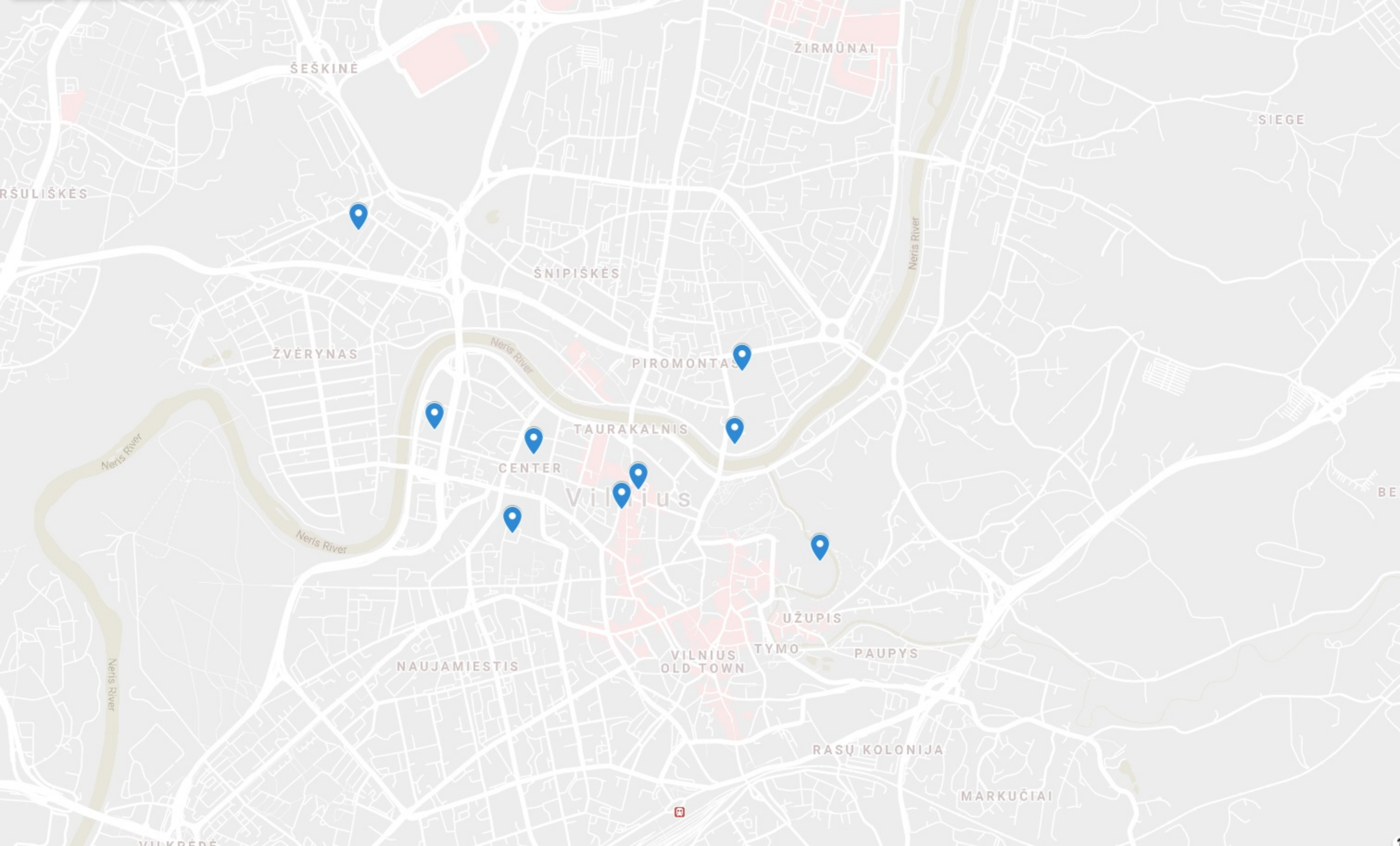
1960 – Pedagoginis universitetas (dab. VDU Švietimo akademija), arch. German, Lapėnas, Kolosov, 1960

1967 m. Vilniaus m. generalinis planas (vad. K. Bučas, Vac. Balčiūnas)

Adresas	Pavadinimas	Autorius	Metai
A. Vienuolio 6, 8, 12, 14	Lengvosios pramonės ministerijos gyvenamas namas su administracinėmis patalpomis		
Antakalnio g. 43/45/47	gyvenamasis kvartalas tarp Antakalnio / Tramvajų / Smėlio / Šilo g. (statybos metai??, gal vėlesni)		
Antakalnio g. 57	Klinikinė ligoninė		
Barboros Radvilaitės g. 6a	Vasaros paviljonas „Pasaka“, vadintais „Rotonda“,	arch. Gediminas Valuškis	1954-1957
J. Basanavičiaus g. 30	Pašto dėžutės Nr. 6 20 butų gyvenamas namas		
J. Basanavičiaus g. 41 (buvęs adresas Basanavičiaus g. 43?)	Pašto dėžutės Nr. 6 20 butų gyvenamas namas		
S. Batoro g. 43	Kino teatras "Draugystė"		
M. K. Čiurlionio g.	Vilniaus universiteto bendrabučiai	namas pastatytas pagal tipinį bendrabučių projektą, fasado autorius arch. B. Rybakovas	
Dariaus ir Girėno g. 43, 49, 51, 55, 57,	gyv. namų kvartalas		
Dariaus ir Girėno g. 69	Kirčių kultūros rūmai	tipinis projektas ?	
Diežių (buv. Gorkio) g. 20,	gyv. namas, rekonstrukcija?		
Gedimino (buv. Stalino pr.) pr. 9, , pristatyta įkomo dalis, šalia nugriautas pastatas (į patalų puse)	LKP CK pastato rekonstrukcija	arch. Antanas Spelskis	
Gedimino (buv. Stalino pr.) pr. 13	Gyvenamas namas su knygynu (LSR MT darbuotojų namas)	arch. V. Vorobjovas, J. Lapėnas ir kt.	ne vėliau kaip 1954
Gedimino pr. 17	Valstybinio plano komiteto pastatas, rekonstrukcija, interjeras,	arch. Peras	
Gedimino pr. 18	Centrinis Universmagas, ex-amo pastato rekonstrukcija		1946-1949
Gedimino pr. 20			
	viešbučio „Vilnius“ rekonstrukcija,	arch. Tanaševa	
Gedimino pr. 25	Milko pramonės ministerijos administracinis pastatas		
Gedimino pr. 33	Gyvenamas namas		
Gedimino pr. 35	rekonstrukcija, pastatą pritaikant Vilniaus m. Vykdomajam komitetui	arch. V. Mikulėnis	1947
Gedimino pr. 51;	Lietuvos Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	arch. Anikinas	1953 - 1963
Gedimino pr. 64,		arch. Antanas Spelskis	
Gedimino (buv. Stalino pr.) pr. 62 (Buvęs adresas Gedimino pr. 64);	geležinkelio valdybos 64 butų gyvenamas namas	pritaikyta pakoreguota tipinė Leningrado sekcija, arch. Afanasjevas.	iki 1954
Geležinio vilko 3	Gyvenamas namas		
Geležinio vilko 5	Gyvenamas namas		
Geležinio vilko 9	Gyvenamas namas		
Geležinkelio g. 2	Pašto pervažimo geležinkelio skyrius		
Geležinkelio 16	Vilniaus geležinkelio stotis, rekonstrukcija	arch. Alaslin	1949-1951
A. Goltauto g. 2,		arch. Viktoras Anikinas	
	gyv. Namas		
A. Goltauto g. 3/4/5	gyv. namas „Amerikankė“ (Pocevičiaus)(70 bt. Vilniaus namų valdybos gyvenamasis daugiabutis - Tornau)		
A. Goltauto g. 7?		arch. Kasperavičius,	1954
Griegaitės	Užplanavimo projektas,	arch. Janulis	
J. Basanavičiaus g. 30	Gyvenamas namas		
J. Basanavičiaus g. 41	Gyvenamas namas		
Jablonskio g. 2	gyvenamasis namas, dabar poliklinika? Renovuotas		priđuotas 1947
A. Jakšto g. 3	"Tiesos" redakcijos gyvenamas namas		
Jasinskio g. 3,	gyv. namas		
Jasinskio g. 5	Gyvenamas namas (15 butų maisto ir pramoninių prekių pramonės darbuotojų)		1955
Jasinskio g. 7	Gyvenamas namas (27 butų LSR Ryšių ministerijos)		1955
Jasinskio g. 11,	S. Daukanto gimnazija		
Jasinskio g. 15, - P. Cvirkos (Pamėnkalnio) g. 49	Vilniaus kolegija, buv. Elektromechaninis technikumai	(iki 1955)	
Jasinskio g. 17,	gyv. namas		
A. Juozapavičiaus g. 28	Gyvenamas namas (16 butų Kepelių tresto)		
Kalvarijų g. 61	turgavietės paviljonai		
Kalvarijų g. 85	Vilniaus buv. kino teatro „Tėvynė“ pastatas	Pritaikytas tipinis projektas	1954
Kalvarijų g. 121	Gyvenamų namų su administracinėmis patalpomis rajonas		
Karių kapų g. 11	karių kapinės		
Kaizonių g. 7	Miesto partinė biblioteka / LKP Vilniaus m. komiteto Vakarinis marksizmo-leninizmo universitetas / Lietuvos KP CK ir MK Politinio švietimo namai	Furman	
Kauno g. 5	Geležinkeliečių kultūros klubas		
Kauno g. 31	Gyvenamas namas		
Kauno g. 35	Gyv namas ELFA darbuotojams	arch. Peras	1948 proj. uždutis
Kęstutis g. 45	Administracinis pastatas (dabar - Turto bankas)		
Konstakcijos pr. 11	Kooperacijos technikumai ????		

Kosciulikos g. 5		Dinamo stadionas (Kaičių parkas)	
Kosciulikos g. 11		Nacionalinė Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokykla	1960
S. Konarskio g. 37,		Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokykla, atstatymas (buv. 13-a mokykla)	1950-1951
S. Konarskio g. 49	LRT		
I. I. Krasievskio 5,		vidurinė mokykla Žvėryne,	1953
V. Kudskio g. 9		Gyvenamas namas	
Latvių g. 17		Gyvenamas namas	
Latvių g. 53		Žemės ūkio buhalterinės apskaitos technikumų pastatas, dab. Rusijos Federacijos ambasada	arch. Levas Kazarinskis
Livovo g. 38,		gyv. namas (su iškusu užrašu „Maisto produktai“)	
Pamėnkalnio g. 1 (V. Kapsuko / P. Cvirkos kampas),		Gyvenamas namas (Vilniaus Elektros skaitiklių gamyklos?)	arch. Anikina,
			1959 (baigtas?)
Pamėnkalnio g. 3			
Pamėnkalnio g. 5			
Pamėnkalnio g. 21			tipinis projektas
			1959
Pamėnkalnio g. 27,		Verslinės kooperacijos respublikinės Tarybos pastatas	
Pylimo g. 8,		gyvenamasis namas,	priđuotas 1947
Pylimo g. 38 / Ligoninės g. 2		Gyvenamas namas	
Rinktinės g. 28		Gyvenamas namas	
Rinktinės g. 30		Gyvenamas namas	
Raduonos kelias 2		Vilniaus oro uosto pastatas	D. Burdin
Saltiniškių g. 56			
Savanorių pr.,		gyvenamieji namai	
Savanorių pr. 11		Gyvenamas namas	
Savanorių pr. 49		Gyvenamas namas	
Savanorių pr. 53		Gyvenamas namas	
Savanorių pr. 59		Gyvenamas namas	1958
Savanorių pr. 62		Gyvenamas namas	
Savanorių pr. 63		Gyvenamas namas	
Savanorių pr. 65		Gyvenamas namas	
Savanorių pr. 68		Gyvenamas namas	
Sierakauskio g. 4,		Gyvenamas namas	priđuotas 1947
A. Smetonos g. 3		Vidaus reikalų ministerijos administracijos gyvenamas namas	arch. Kolosovas
			1951 proj. uždutis
A. Smetonos g. 7/Šiuigskio 4;		Administracinis gyvenamasis Statybinių medžiagų pramonės ministerijos namas .	(autorai — architektai V. I. Anikinas ir A. S. Kolosovas)
Smėlio / Klinikų / Grybų g.		gyv. kvartalas	(statybos metai??, gal vėlesni)
Suvalkų g. 6		Valkų darželis	Tipinis
Statybiniųų g. 5		S. Konarskio gimnazija	1956
Stadiono g. 5		Valkų darželis	Tipinis
Stoties g.,		akštė prie Geležinkelio stoties,	arch. Anikinas, Mikulėnis
Studentų g. 39;			
		Pedagoginis universitetas (dab. VDU Švietimo akademija),	arch. German, Lapėnas, Kolosov
		Tarp bendraautorių – Viktor Anikin (wiki.ru)	1960
Šiuiginskio g. 5 ???			
Šiuiginskio g. 8,		Kino teatras "Pergalė"	arch. Ripa; Jalinas (Jurginis, Mikulėnis)
Seidlenkos 19		Gyvenamas namas	1949 - 1951
Šilo g. 3/10/12/14/16,		gyvenamųjų namų eilė	
Švėtrgalio g.		fabrikai ir gamyklos	
Švėtrgalio?,		Partinės mokyklos bendrabutis,	arch. Kazarinskis
Švėtrgalio g. 4		Administracinis pastatas (?) Užakovas - KGB (UMGB) administracinis ūkinis skyrius	
Švėtrgalio 6 / Vivulskio 15,		gyv. namas	
Švėtrgalio 8 / Vivulskio 14,		statybiniųų bendrabutis (200 Statybos tresto Nr. 1 darbininkų),	iki 1955
Švėtrgalio 7 / Vivulskio 16,			
		60 vietų Vilniaus statybos technikumų moksleivių bendrabutis (200 Statybos tresto Nr. 1 darbininkų), iki 1955	
Telių g. 1-16,		gyv. namų kvartalas Naujininkuose ???	
Tyzenhauzų g. 38,		Vilniaus gimdymo namų korpusas	
J. Tumo-Vaižganto g. 2,		LTSR MT pastatas,	arch. Kazarinskis
			(1956 m.)
Vaišingtono a. 1;		Mokslininkų namas	arch. Ripa, Kolosovas, Anikinas (ir Mikulėnis?)
			1947-1951
Vilniaus g. 32,		Senasis S. Nėries mokyklos korpusas,	arch. Levas Kazarinskis
			1952
Vytauto g. 2		Souhozų ministerijos prie LSR MT 12 butų gyvenamasis namas	
Vytienio g. 36		Administracinis pastatas, rekonstruotas ir pakeltas	
Vytienio g. 42		Gyvenamas namas	
Vytienio g. 44		Gyvenamas namas	
Vytienio g. 46		Gyvenamas namas	XX a. 6-ąs deš. XX a. 6-ąs deš. rekonstruotas XX a. 1 deš.
Vokiečių g. neįgytinai numeriai,			arch. Viktor Anikin (wiki.ru)
Žalasis tiltas		Žalasis tiltas	
			1949-1951

ŠEŠKINĖ

ŽIRMŪNAI

SIEGE

RŠULIŠKĖS

ŠNIPIŠKĖS

ŽVĖRYNAS

PIROMONTAS

TAURAKALNIS

CENTER

Vilnius

NAUJAMIESTIS

VILNIUS
OLD TOWN

TYMO

UŽUPIS

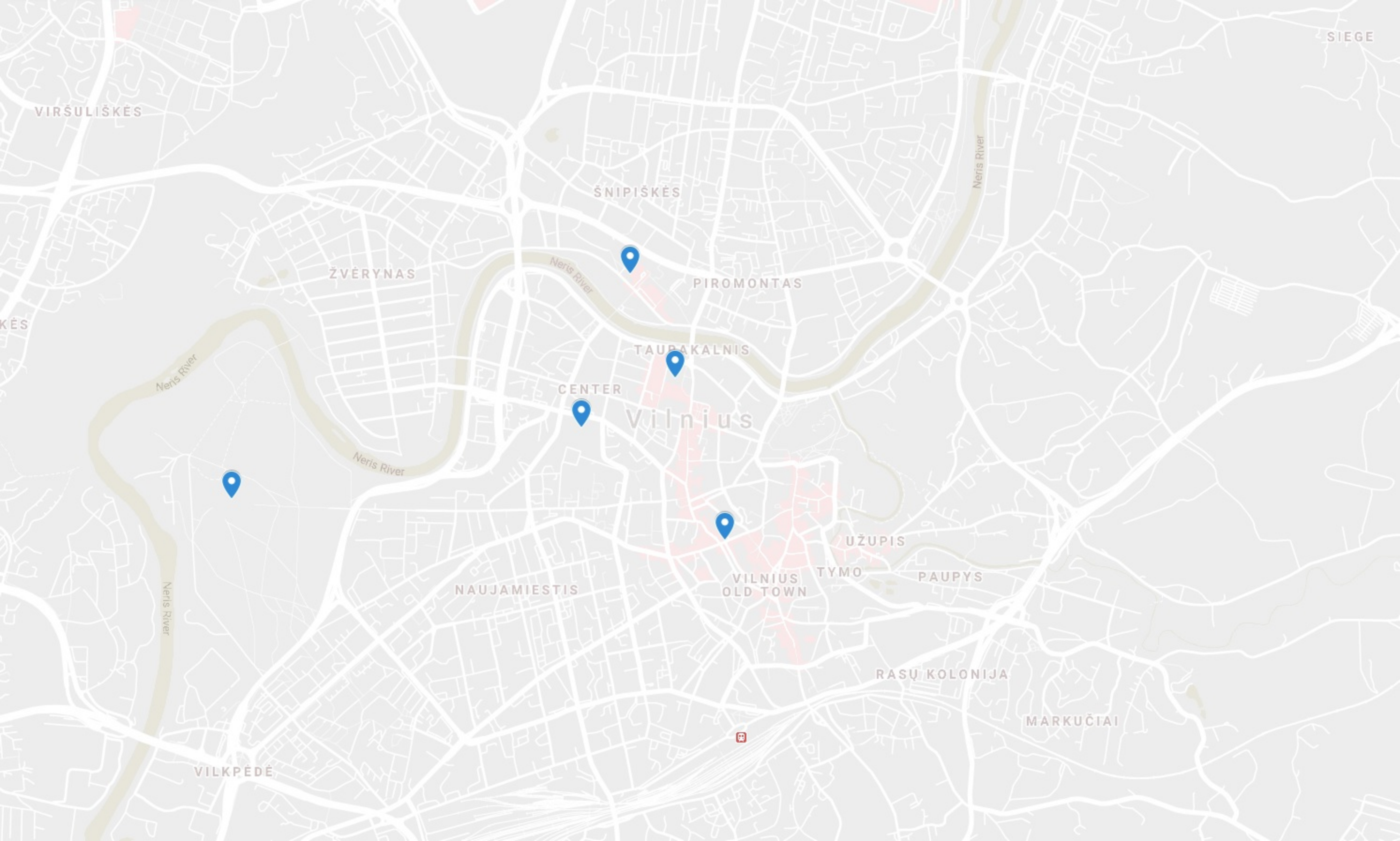
PAUPYS

RASŲ KOLONIJA

MARKUČIAI

BE

Adresas	Pavadinimas	Autorius	Metai
NEIŠLIKĘ PROJEKTAI:			
Algirdo g. 3	vaikų darželis, „Snoro“ savininko Baranausko namas, nugriautas		
Bernardinų (Jaunimo) sodas,	„Vasaros“ kinoteatras, nukeltas	Tipinį projektą pritaikė arch. Furman	
Gedimino pr. 4	Valstybinis dramos teatras, rekonstrukcija,	arch. Vorobjovas	1949-1951 Pastatas ekonstruotas Nasvyčiu.
Gedimino pr. 53 (dab. Seimo vietoje)	Jaunimo stadionas prie Žvėryno tilto, 4000 žiūrovų.		įrengtas 1950 m. ,
Jogailos (Kapsuko) g. 4 (kitur 2A)	Rusų dramos teatras, rekonstrukcija		priduotas 1946 nugriautas 1999?
Kudirkos aikštė	Černiachovskio aikštė su paminklu	arch. Mikučianis	priduotas 1950 nugriautas 1990
Lukiškių aikštė	Lenino aikštė	arch. Mikučianis, Grigorjevas	Lenino paminklas demontuotas, aikštė pertvarkyta
Mykolo Putino g. 5	Lietuvos Respublikinė profesinių sąjungų taryba (Profsąjungų rūmai)		nugriautas 2019
Rinktinės (P. Eidukevičiaus) g. 1	Laisvanoriškosios sporto draugijos „Žalgiris" plaukiojimo baseinas	Kolosovas	baigtas 1958
Rinktinės (Eidukevičiaus) 3/11	„Spartako“, vėliau - Laisvanoriškosios sporto draugijos „Žalgiris" Centrinis stadionas, 18000 vt (?)	arch. Anikinas	1949-1951, nugriautas 2018?
Stirnių g.	Konditerijos fabrikas Pergalė		
Valakupiai	apilūdimio paviljonas		

SIEGE

VIRŠULIŠKĖS

ŠNIPIŠKĖS

ŽVĖRYNAS

PIROMONTAS

TAURAKALNIS

CENTER

Vilnius

NAUJAMIESTIS

VILNIUS
OLD TOWN

UŽUPIS

TYMO

PAUPYS

RASŲ KOLONIJA

MARKUČIAI

VILKPĖDĖ

Adresas	Pavadinimas	Autorius	Metai
NERALIZUOTI PROJEKTAI:			
Dešinysis Neries krantas	Mikrorajonas	V. Šližys, V. Anikinas	1955
Domininkonų	Technologijos technikumo projektas;	arch. V. Furman.	iki 1955
Tauro kalnas	Pergalės paminklas ant Tauro kalno; konkursas;	premiją laimėjo Vesiolovskis, Kazarinskis, Kolosovas	
Vingio parkas	Vilniaus miesto centrinio Kultūros ir Poilsio parko išplanavimo projektas;	arch. Vesiolovskis	
A. Vienuolio g. 1	Valstybinio operos ir baleto teatro projektas	(architektai Lukošaitis, Peras, konsultantas architektas Kumpis), laimėjęs konkurso premią	

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Martynas Mankus, Svencioniu 3-2 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Valstybė ir architektūra ideologija ir reprezentavimas 1940 1953 m Vilniuje
Dokumento registracijos data ir numeris	–
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2021-01-11 Nr. A193-175/21(3.3.2.13K-AD24)
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Martynas Mankus
Sertifikatas išduotas	MARTYNAS,MANKUS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-01-10 20:05:07 (GMTZ)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-01-11 15:47:37 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2018-05-23 19:59:52 – 2023-05-22 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, i.k.188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2018-12-27 14:17:37 iki 2021-12-26 14:17:37
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Signa Web v1.9-SNAPSHOT
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2021-01-11 15:47:46)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2021-01-11 15:47:46 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“